

TANGAZO LA SERIKALI NA. 464 la tarehe 7/6/2024

**SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA ZA WILAYA),
(SURA YA 287)**

SHERIA NDOGO

(Zimetungwa chini ya kifungu cha 153(1))

SHERIA NDOGO ZA (KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU) HALMASHAURI YA WILAYA
YA NEWALA YA MWAKA 2024

Jina

1. Sheria Ndogo hizi zitajulikana kama Sheria Ndogo za (Kuzuia na Kudhibiti Sumukuvu) Halmashauri ya Wilaya ya Newala za Mwaka 2024.

Matumizi

2. Sheria Ndogo hizi zitatumika katika eneo lote la Mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Newala.

Tafsiri

3. Katika Sheria Ndogo hizi, isipokuwa kama muktadha utahitaji vinginevyo-
“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote aliyeteuliwa na Mkurugenzi kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;
“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Newala.
“kanuni bora za kilimo” maana yake ni uandaaji wa shamba kwa usahihi, upandaji mbegu bora kwa wakati na kwa nafasi sahihi, upaliliaji, utumiaji mbolea kwa usahihi, udhibiti wa wadudu na wanyama waharibifu, uvunaji na hifadhi sahihi ya mazao;
“kilimo” maana yake ni shughuli ya uzalishaji wa mazao;
“mkulima” maana yake ni mtu, taasisi, kampuni au kikundi cha watu wanaojihusisha na shughuli za kilimo;

Sura ya 287

“mfanyabiashara” maana yake ni taasisi, kampuni, kikundi cha watu au mtu binafsi anayejihusisha na shughuli za kuuza au kununua mazao ya kilimo;
“Mkurugenzi” maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Newala au afisa yeyote aliyeteuliwa kutekeleza kazi za Mkurugenzi chini ya Sheria Ndogo hizi;
“mazao” maana yake ni punje zinazotokana na mmea wa mhindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi na mazao ya mizizi yatokanayo na mihogo au viazi;
“Kuvu” maana yake ni ukungu unaoota kwenye mazao;
“Sheria” maana yake ni Sheria ya Serikali za Mitaa (Mamlaka za Wilaya);
“sumukuvu” maana yake ni sumu zinazozalishwa na kuvu wanao ota kwenye mazao;
“uhifadhi” maana yake ni utaratibu wa kutunza mazao katika sehemu ambayo haisababishi mazingira ya uotaji wa kuvu;
“ukaushaji” maana yake ni taratibu sahihi za kupunguza unyevu kwenye mazao kwa ajili ya matumizi au uhifadhi;
“usindikaji” maana yake ni hatua ya uchakataji wa zao kwa lengo la kuongeza thamani;
“uvunaji” maana yake ni uondoaji wa mazao kutoka kwenye mmea baada ya kukomaa au kukauka;
“viashiria vya sumukuvu” maana yake ni dalili zinazoonyesha uwepo wa sumukuvu kwenye mazao ya mahindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi zilizovunjika, na mazao ambayo hayajauka vizuri;
“viuatilifu” maana yake ni sumu ya kuua au kuzuia wadudu waharibifu wa mazao;

Uratibu na
usimamizi wa
shughuli za kilimo
na udhibiti wa
Sumukuvu

4.-(1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kuratibu na kusimamia shughuli za kilimo ndani ya eneo la Halmashauri kwa lengo la kuzuia na kudhibiti sumukuvu.

(2) Bila kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya

(1), Halmashauri itakuwa na mamlaka ya kufanya ukaguzi katika mashamba au vyombo vya usafirishaji wa mazao au maghala au kiwanda au eneo la usindikaji kwa lengo la kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

Uandaaji wa shamba

5. Mtu yeyote anayekusudia kufanya shughuli za kilimo, atapaswa kuzingatia misingi ifuatayo:
(a) kufuata njia sahihi za uandaaji wa shamba;
(b) kutayarisha shamba kwa wakati; na
(c) kutochoma moto shamba.

Upandaji wa mazao

6. Mtu yeyote atakayepanda mazao atapaswa kuzingatia njia sahihi za upandaji ikiwa ni pamoja na:
(a) kutumia mbegu bora;
(b) kupanda mara mvua za kupandia zinapoanza kunyesha; na
(c) kupanda kwa nafasi sahihi.

Utunzaji wa mazao shambani

7. Mtu aliyepanda mazao atapaswa kuyatunza kwa kuzingatia njia sahihi za utunzaji wa mazao ikiwa ni pamoja na:
(a) kutumia mbolea;
(b) kupalilia kwa wakati; na
(c) kudhibiti magonjwa, wadudu na/au wanyama waharibifu.

Uvunaji wa mazao

8. Mtu yeyote atakayevuna mazao atapaswa kuvuna kwa kuzingatia kanuni bora za uvunaji ikiwa ni pamoja na-
(a) kuvuna mara baada ya mazao kukomaa au kukauka;
(b) kusafirisha na kuhifadhi vizuri; na
(c) kusafisha shamba baada ya kuvuna.

Ukaushaji wa mazao

9. Mtu yeyote atakayevuna mazao, atapaswa kuyakausha kwa kutumia njia sahihi mara tu baada ya kuvuna ikiwa ni pamoja na-
(a) njia za asili zisizoruhusu kuvu kuota;
(b) kutumia maturubai, mikeka na vichanja

- vinavyozuia uchafuzi wa mazao; na
(c) kukausha kwa njia yoyote sahihi
itakayoelekezwa na mtaalam.

Uhifadhi wa mazao

10.-(1) Mtu atawajibika kuhifadhi mazao kwa kutumia njia sahihi za kiasili au za kisasa ambazo zitazuia kuota kwa kuvu.

(2) Njia sahihi zitakazotumika kuhifadhi mazao ni pamoja na matumizi ya-

- (a) mifuko isiyopitisha hewa;
- (b) magunia ya kawaida kwa ajili ya mazao yaliyowekwa viuatilifu;
- (c) kihenge na kichanja bora cha asili;
- (d) silo au pipa maalum;
- (e) ghala bora lililo safi;
- (f) kutumia viuatilifu kwenye mazao kwa kuzingatia ushauri wa kitaalam; au
- (g) njia nyingine kadiri itakavyoshauriwa na wataalamu.

Wajibu wa
Halmashauri

11.-(1) Halmashauri, katika utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi itakuwa na wajibu wa-

- (a) kuhamasisha na kutoa elimu ya uzalishaji na usimamizi wa mazao;
- (b) kuhamasisha uhifadhi wa mazao katika eneo au mahala salama ili kuepuka uchafuzi wa sumukuvu;
- (c) kuweka mazingira wezeshi ya upatikanaji wa pembejeo za kilimo;
- (d) kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao ya kilimo katika Kata na Vijiji ili kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi;
- (e) kuanzisha, kuendeleza mashamba darasa na vituo maalum kwa ajili ya kutolea mafunzo ya udhibiti wa sumukuvu;
- (f) kuanzisha na kuhamasisha wakulima na wadau wengine kujenga sehemu za kuhifadhia mazao; na
- (g) kuandaa uwepo wa vituo maalum vya

kuuza na kununua mazao.

(2) Bila ya kuathiri masharti ya kanuni ndogo ya (1), Halmashauri inaweza kumteua Afisa Mwidhiniwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hizi.

Wajibu wa mkulima

12. Kila mkulima atakuwa na wajibu wa-

- (a) kufanya shughuli za kilimo kwa kuzingatia kanuni bora za kilimo na usimamizi wa mazao, kabla na baada ya kuvuna;
- (b) kutoa taarifa kwa Halmashauri kuhusu uwepo wa dalili za kuvu katika mazao; na
- (c) kushiriki mafunzo yaliyoandaliwa na Halmashauri ya kudhibiti sumukuvu na kutekeleza ujuzi uliopatikana kwenye mafunzo hayo.

Wajibu wa msafirishaji

13. Mtu anayesafirisha mazao atapaswa kuhakikisha vifungashio na vifaa anavyotumia kusafirisha mazao ni vikavu au visivyoruhusu maji au unyevu na vumbi kuingia ndani ili kuepusha kuvu kuota kwenye mazao.

Wajibu wa mfanyabiashara

14. Kila mfanyabiashara wa mazao atakuwa na wajibu wa kuhakikisha ananunua, anahifadhi, anasafirisha au kuuza mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama ilivyoainishwa katika Jedwali la Kwanza.

Wajibu wa msindikaji

15. Kila msindikaji atakuwa na wajibu wa kusindika mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama inayoonekana katika Jedwali la Kwanza.

Makosa na adhabu

16. Mtu ambaye-

- (a) atashindwa kuandaa, kupanda, kutunza shamba na mazao kwa usahihi;
- (b) atashindwa kuvuna kwa wakati mara baada ya mazao kukomaa;
- (c) atachelewa kuondoa mazao shambani

baada ya kuvuna;

- (d) ataanika kwenye udongo, vumbi au mchanga;
- (e) atakausha mazao katika mazingira yanayoweza kusababisha sumukuvu;
- (f) atatumia viuatilifu vilivyozuiliwa kutumika kwenye mazao;
- (g) atauza mazao yenye viashiria vya sumukuvu.
- (h) atasafirisha mazao kwa njia zitakazosababisha mazingira ya kuvu kuota;
- (i) atatumia mazao yenye viashiria vya sumukuvu wakati wa usindikaji; au
- (j) atatenda jambo lolote lililokatazwa na Sheria Ndogo hizi,

anatenda kosa na akitiwa hatiani atawajibika kulipa faini isiyopungua shilingi elfu hamsini na isiyozidi Shilingi laki tatu au kifungo kwa kipindi kisichozidi miezi kumi na miwili, au vyote kwa pamoja.

Ufifilishaji wa makosa

17. Mkurugenzi atakuwa na uwezo wa kufifilisha kosa kwa mujibu wa masharti ya kifungu cha 158 cha Sheria, iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari yake mwenyewe kwa maandishi kwa kujaza fomu maalum iliyoambatishwa kwenye Jedwali la Pili.

*Sheria Ndogo za (Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu) Halmashauri ya Wilaya ya
Newala*

Tangazo La Serikali Na. 464 (Linaendelea)

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya kanuni ya 14 na 15)

VIASHIRIA VYA SUMUKUVU

Na.	Aina ya Mazao	Hali ya Unyevu au Kuvu	Mwonekano wa Punje
1.	Mahindi	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu - rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo
2.	Karanga	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu - rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya Kanuni ya 17)

FOMU YA KUKIRI NA KUFIFILISHA KOSA

Mimi..... nakiri KWA HIARI YANGU MWENYEWWE mbele ya
..... ambaye ni Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya
Newala, kwamba mnamo tarehemwezi..... mwaka..... nilitenda kosa la kukiuka
masharti ya Aya ya ya Sheria Ndogo ya (KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU) ya
Halmashauri ya Wilaya ya Newala ya mwaka 2024.

Kwa mamlaka aliyopewa Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Newala, Niko tayari kulipa
ushuru na kiasi cha faini nitakayokuwa nadaiwa badala ya kupelekwa Mahakamani.

NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI KWELI NA NINAYATOA KWA HIARI
YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU

Leo tarehe.....ya Mwezi..... Mwaka.....

Jina.....Saini.....

Mbele ya:

Jina.....Cheo.....

Saini.....Tarehe.....

*Sheria Ndogo za (Kuzuia Na Kudhibiti Sumukuvu) Halmashauri ya Wilaya ya
Newala*

Tangazo La Serikali Na. 464 (Linaendelea)

Nembo ya Halmashauri ya Wilaya ya Mafia imegongwa kwenye Sheria
Ndogo hii kufuatia azimio lililopitishwa katika mkutano wa Baraza la
Madiwani la Halmashauri ya Wilaya Mafia uliofanyika tarehe 31 mwezi 05
Mwaka 2022 na kushuhudiwa Lakari hiyo ikigongwa mbele ya:-

KASSIM SEIF NDUMBO
*Mkugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya ya mafia*

JUMA SALUM ALLY
*Mwenyekiti wa Halmashauri
Halmashauri ya Wilaya Mafia*

NAKUBALI,

/

Dodoma,
25 Machi, 2024

MOHAMED OMARY MCHENGERWA (MB)
*Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais
(Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa)*